

TVEDESTRAND
KOMMUNE

BUDSJETT 2024

ØKONOMIPLAN 2024 -2027

KOMMUNEDIREKTØRENS FORSLAG

Presentasjon til Ungdomsrådet 4.12.2023

VIDERE BEHANDLING – BUDSJETT OG HANDLINGSPLAN

- 15.11.23: Presentasjon av kommunedirektørens forslag
- 21.11.23: Arbeidsmøte i formannskapet – ikke vedtaksmøte
- 28.11.23: Uttale fra Arbeidsmiljøutvalget
- 29.11.23: Uttale fra Administrasjonsutvalget
- 29.11.23: Formannskapets behandling og innstilling
- 29.11.23: (Utlekking til alminnelig ettersyn) Offentliggjøring
- 13.12.23: Kommunestyrets behandling av budsjett/økonomiplan

KOMMUNENS OPPDRAG

Gi **dagens og framtidige** innbyggere tjenester med god kvalitet gjennom effektiv ressursutnyttelse – og å legge til rette for framtidig vekst, utvikling og bærekraft

HOVEDMÅLSETTING

- Være en attraktiv **bokommune** med Østre Agder/Agder som **arbeidsplassregion**
- Styrket **næringsutvikling** med økt antall arbeidsplasser
- En **befolkningsutvikling** tilnærmet lik landet
- Gode **levekår**

STRATEGISKE PUNKT. Jfr. vedtatt handlingsplan

Strategi defineres her som de **overordnede veivalgene** og organisasjonens **langsiktige kurs**. Dette kan komprimeres til følgende strategier i handlingsperioden:

- **Utviklingsalternativet** slutføres og de driftsmessige endringer må implementeres og finne sin nye form, ikke minst gjelder dette på oppvekstområdet.
- **Innsatstrappa** legges til grunn som videre kommunal hovedsatsing for omstilling av både organisasjon og samfunnet Tvedestrand. Dette betyr hovedfokus på tiltak som understøtter denne satsingen.
- Kommunen skal **posisjonere** seg til å kunne dra nytte av Morrow-etableringen.

TVEDESTRAND
KOMMUNE

HOVEDBILDER

- Utvikling i Tvedestrand
- Hva skjer med handlingsrommet for kommunal sektor og Tvedestrand?
- Hvordan ser Tvedestrandsbildet ut i planperioden?

UTVIKLING I TVEDESTRAND

- Det har skjedd mye positivt i Tvedestrand i de senere årene!

HVA SKJER MED HANDLINGSROMMET?

Noen sentrale forklaringer for kommunesektoren/Tvedestrand:

- Konsekvenser av den internasjonale situasjonen
- Demografiendringer
- Levekårsutfordringer
- Økning i ordningen for særlig ressurskrevende tjenester de siste årene
- Økning andel eldre med demens
- Endrede statlige rammevilkår (fra 7 til 4 promille e-skatt)
- Gjeldsutvikling og renteøkning
- Forholdsvis lite på fond

HVORDAN SER TVEDESTRANDSBILDET UT?

- Den administrative budsjett- og økonomiplanprosessen i Tvedestrand kommune har denne høsten (som vanlig) vært krevende
- Usikkerheten rundt framtidig utvikling (f.eks priser, renter, utbytter, migrasjon) har vært en ekstra utfordring

INNSATSTRAPPA – BEST SAMMEN

Innbyggere i Tvedestrand skal kunne være aktive hele livet og mestre hverdagen på riktig trappe-trinn

FØRST: MINNER OM

- Det gis mange gode tjenester som er viktige for kommunens innbyggere:
- Vann, avløp, feiing, byggesak, planarbeid mv
- Skoler og barnehager
- Helse- og levekårstjenester
- Sykehjem, hjemmetjeneste
- Boliger til personer med nedsatt funksjonsevne
- Dagaktiviteter
- Fysisk aktivitet – folkehelse
- Mental aktivitet - folkehelse

RAMMER FOR BUDSJETTARBEIDET: GJELDENE ØKONOMIPLAN OG NY HANDLINGSPLAN

- Gjeldende økonomiplan og nylig vedtatt
- «Handlingsplan 2024-2027» slutfører «Utviklingsalternativet» med framdrift som forutsatt i gjeldende økonomiplan

LITT OM DOKUMENTET

- Del 1: Overordnet
 - Rammer, hovedbilder, hovedstrategier
 - Styringssystem, målekart og handlingsregler
 - Driftsbudsjettet inkl. nye driftstiltak
 - Investeringsbudsjettet inkl. nye investeringstiltak

- Del 2: Sektorenes kapitler
- Vedlegg:
 - Gebyr, priser
 - Tiltak som ikke er foreslått

Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027

Kommunedirektørens forslag

2024

Dokumentet: Ligger på
hjemmesiden

TVEDESTRAND
KOMMUNE

HOVEDOVERSIKT, §5-4, 1. ledd

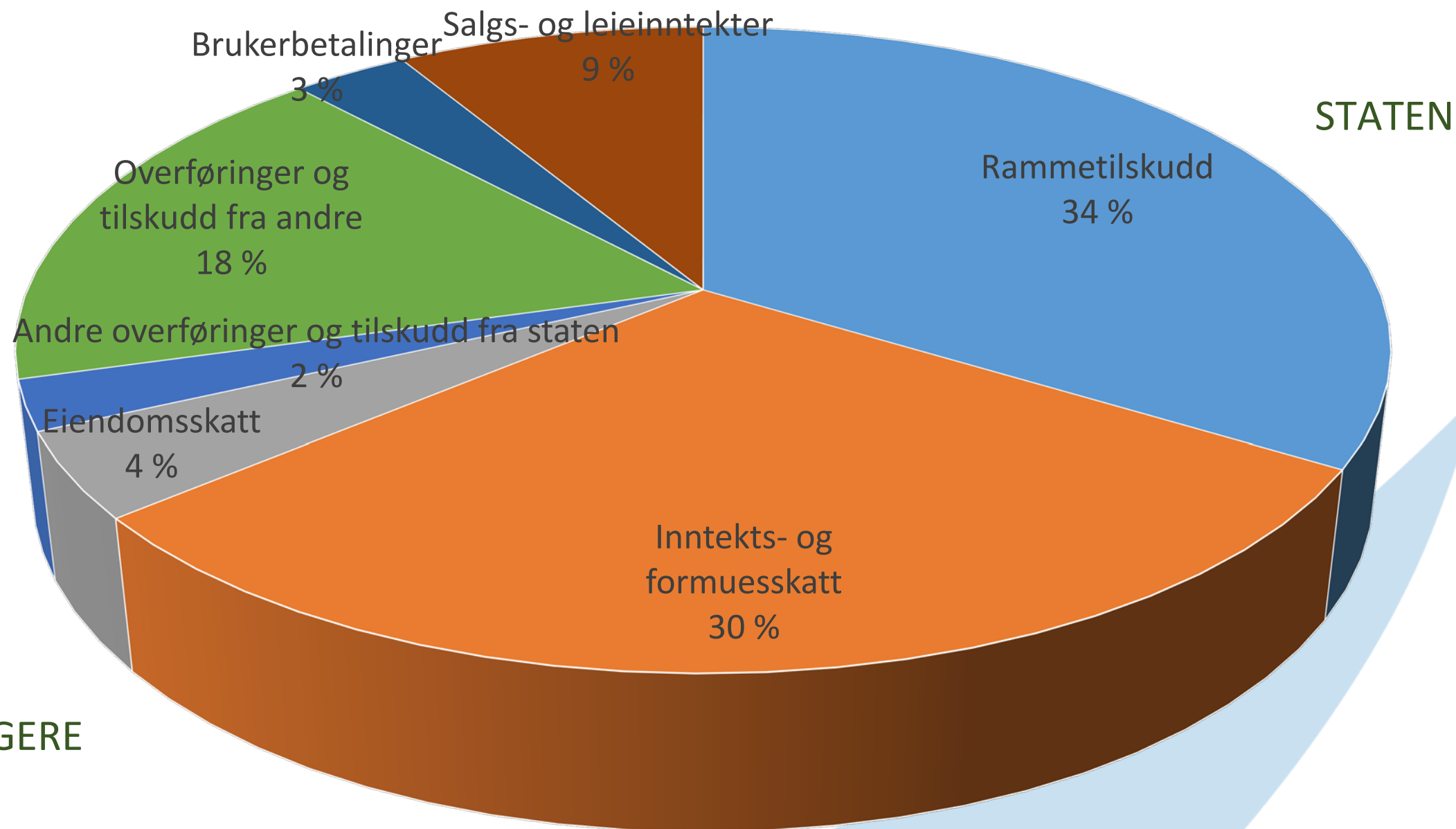
2024:
Bevilgninger drift:
489,2 mill. kr

Foto: Nils Petter Dale

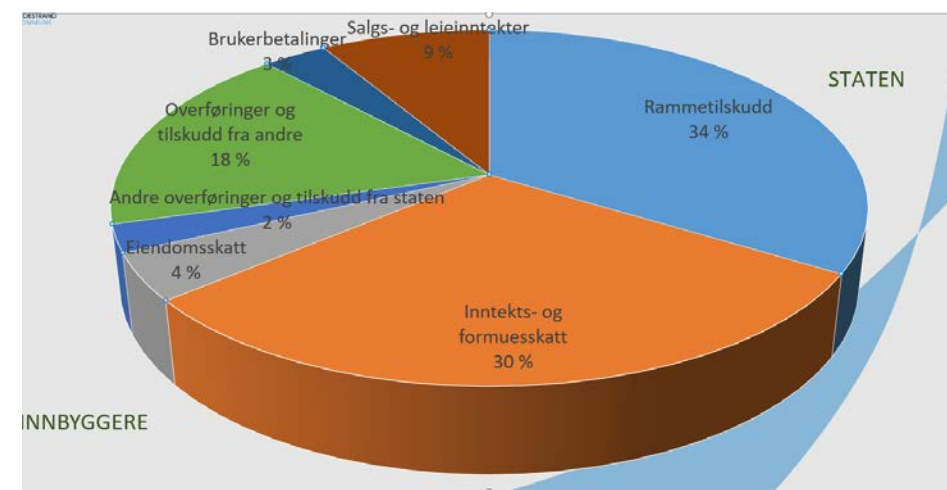
Beskrivelse	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
Tvedestrand						
Rammetilskudd	-229 003	-240 233	-262 905	-273 921	-274 423	-274 430
Inntekts- og formuesskatt	-204 798	-186 049	-204 495	-204 495	-204 495	-204 495
Eiendomsskatt	-28 917	-29 000	-31 750	-32 050	-32 050	-34 050
Andre generelle driftsinntekter	-16 963	-25 250	-32 065	-29 845	-29 275	-26 485
SUM GENERELLE DRIFTSINTEKTER	-479 681	-480 532	-531 215	-540 311	-540 243	-539 460
Sum bevilgninger drift, netto	454 135	445 334	489 227	484 522	480 123	478 084
Avskrivinger	35 579	29 909	29 909	29 909	29 909	29 909
SUM NETTO DRIFTSUTGIFTER	489 715	475 243	519 136	514 431	510 032	507 993
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	10 034	-5 289	-12 079	-25 880	-30 211	-31 467
Renteinntekter	-4 503	-6 890	-11 230	-11 510	-11 830	-12 290
Utbytter	-7 936	-16 044	-12 118	-12 118	-9 235	-8 235
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	16 853	29 811	42 580	43 900	44 760	44 520
Avdrag på lån	28 255	32 400	34 500	35 850	37 140	37 500
NETTO FINANSUTGIFTER	32 669	39 277	53 732	56 122	60 835	61 495
Motpost avskrivinger	-35 579	-29 909	-29 909	-29 909	-29 909	-29 909

Driftsinntekter

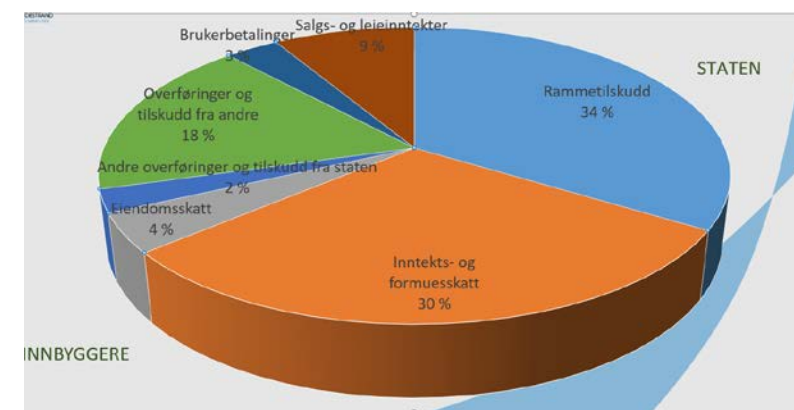

Skatt og rammetilskudd

- Størstedelen av inntektene til kommunen
- 2023: 426,3 mill. kroner
- 2024: 467,4 mill. kroner (økning 41,1 mill. kr)
- Ligger inne 6.265 innbyggere fra 1.1.2024 (inntektsutjevningen)
- Innbyggere pr 1.7.2023: 6.231 innbyggere

Eiendomsskatt

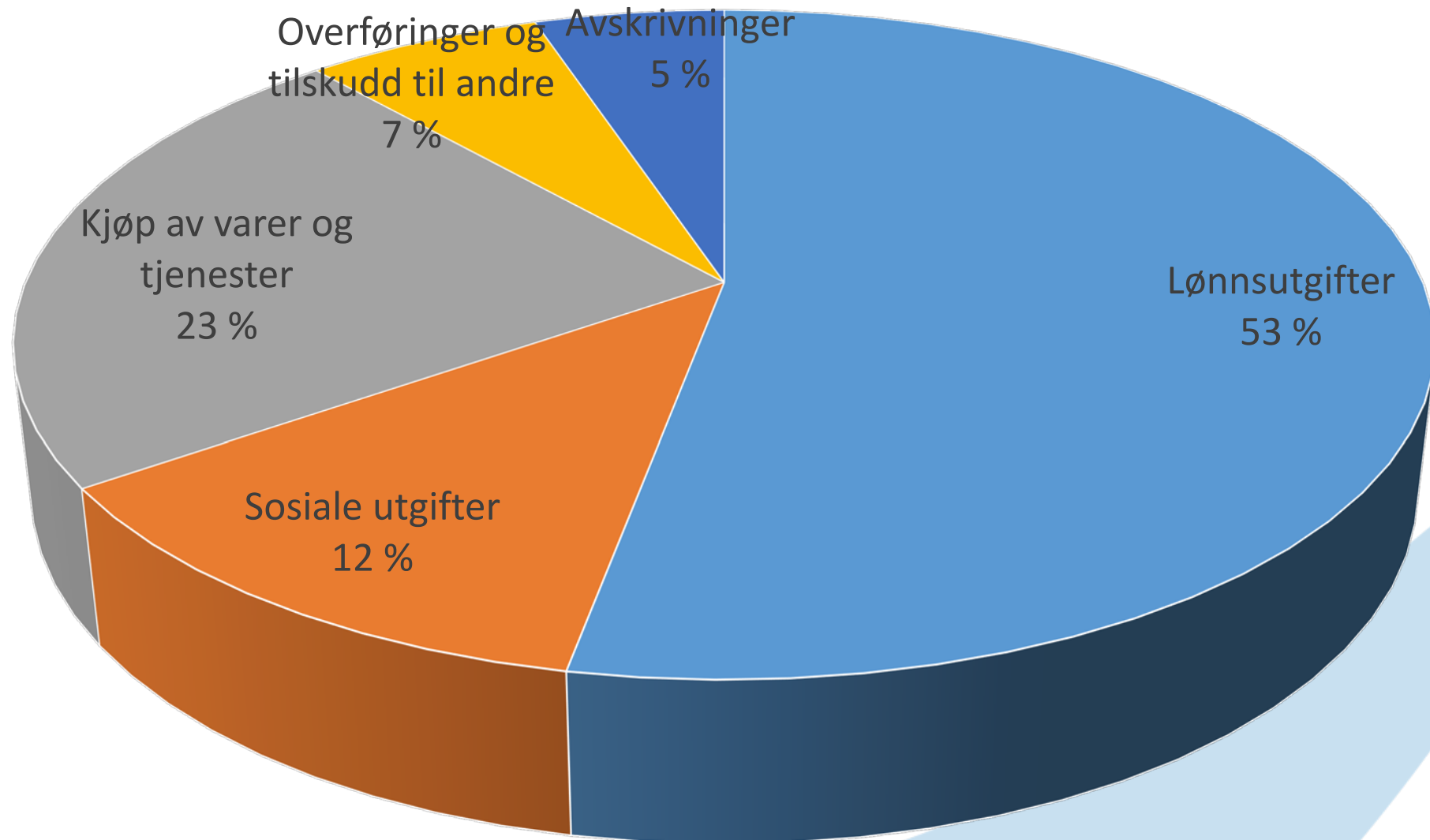

- Formuesgrunnlag boliger og taksering av fritidseiendommer
- 4 promille, ikke bunnfradrag men, reduksjonsfaktor på 40%
- 29 mill. kroner (2023)
- 31,75 mill. kroner (2024)
- 32,050 mill. kroner (Grensejustering Røysland) (2025 og 2026)
- 34,050 mill. kroner (kontorjustering) (2027)
- Det foreslås **ikke** å innføre eiendomsskatt på nærings- eiendommer (men det har blitt diskutert) –
et slikt tiltak har en takseringskostnad

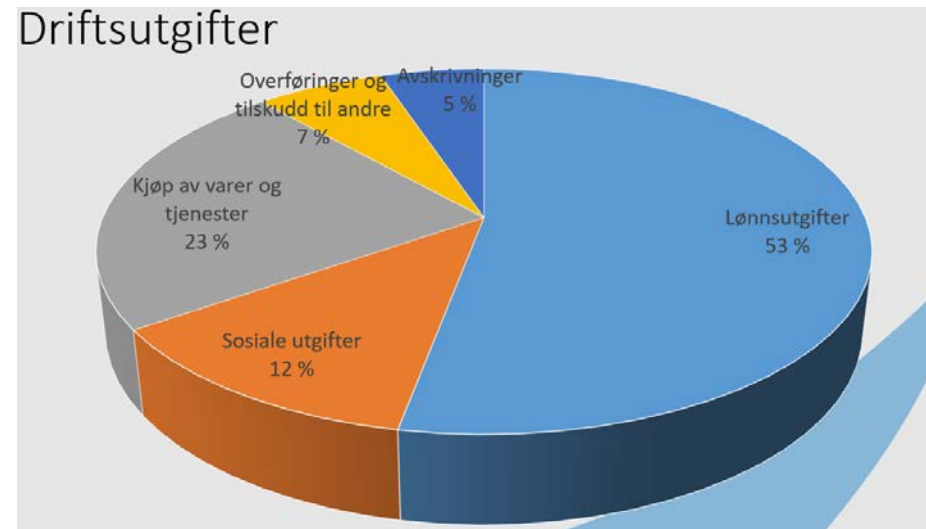
Driftsutgifter

Driftsutgifter

- Lønn og sosiale utgifter: 517,6 mill. kr
- Kjøp av varer og tjenester: 151,3 mill. kr
 - Interkommunale samarbeid, noen:
 - IKT-Agder: 15,6 mill. kr
 - Østre Agder: 12,5 mill. kr (brann: 6,5 og legevakt: 3,0),
 - Interkommunalt barnevern: 17,75 mill. kr (2023:15,5 +1,2)
 - Interkommunalt PPT: 2,8 mill. kr
 - Kulturskolen Øst i Agder: 2,1 mill. kr

Konsekvensjustert budsjett

- En har arbeidet for å få **økt realisme i sektorenes rammer**, dette via det det som betegnes som «konsekvensjustert budsjett».
- Det er jobbet godt i sektorene fra juni 2023.
 - Dvs. oppdaterte rammer i forhold gjeldende rammevilkår:
 - f.eks bemanningsnormer, lærertetthet mv
 - Vedtakstimer i helse og omsorg, inkl. ordningen med særlig ressurskrevende tjenester
 - Nye tjenester innen sykehjem, hjemmetjeneste, demensomsorgen
 - Innarbeiding av politiske vedtak fra 2023 og tidligere:
 - Årsverk byggesak mv.
 - Ny Tvedestrand barneskole
 - En ser **likevel at en ikke er i mål**, ikke minst gjelder dette de to sektorene innen helse- og sosialfeltet hvor behovene stadig vokser og det er grunn til å tro at dette vil være situasjonen framover - grunnbemanning

Ferdig med «konsekvensjustert»

- **Manglet** følgende: ca. 11,2 mill i 2024
- Dvs. må finne tiltak tilsvarende 11,2 mill. kroner

Oppdater budsjettversjon - Drift

Navn : <input type="text" value="Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027"/>	2024	2025	2026	2027	
Mer-/mindreforbruk konsekvensj. budsjett	11 153 000	-1 548 000	-1 800 000	-1 024 000	
Totale driftskostnader fra investeringsbudsjett	0	0	0	0	
Valgte driftstiltak	-11 153 000	1 548 000	1 800 000	1 024 000	
Mer-/mindreforbruk budsjettversjon	0	0	0	0	

Foto: Nils Petter Dale²²

FORSLAG TIL DRIFTSTILTAK

- Etter jobbing med konsekvensjustert budsjett, kommer tiltaksforslagene:
- Sektorene har jobbet med følgende:
 - **Tiltak som er foreslått:**
 - Tiltak som øker utgiftene
 - Tiltak som reduserer utgiftene
 - Tiltak som øker inntektene
 - Tiltak det **ikke** er funnet rom til (i vedlegg)
 - Innsparingsforslag som **ikke foreslås** (i vedlegg)

FORSLAG TIL DRIFTSTILTAK

- Generelt om de foreslåtte plusstiltakene er at de er basert på lovpålagte tjenester
- Det foreslås også mange små og store innsparingstiltak, mange av disse er basert på at det ikke er lovpålagte tjenester
- Flere tiltak vil være krevende, både for innbyggere, politikere og for ansatte
- Men det finnes ikke flere midler, derfor må tiltak iverksettes

Læring og oppvekst – noen stikkord

- SKOLE
- BARNEHAGE
- BTS

Skole

- NY BARNESKOLE FRA AUGUST 2023
- Flere årsverk i ordinær drift (jf. økningen delrapport 3) 72,8 årsverk (barneskolen)
- Tilstrekkelig bemanning – forsvarlig drift
- Over til 2-lærer i klassene (norsk, matematikk og engelsk) (s. 76-) -
- Denne styrkingen hadde vi ikke tidligere- nå styrkes alle klassene i disse fagene- slik at en del spesialundervisning skal kunne løses innen ordinær klasse/undervisning.
- **Målet:** at spesialundervisningen skal gå ned
- Jf. st meld. 6:«Kompetanseløftet for spesialundervisning og inkluderende praksis»:
- Får hjelp i klassen i stedet for å tas ut av klassen
- Mestringsbasen 8,9 årsverk
- GSI-rapportering (inkl. 2-lærer)
- Jf. Innsatstrapp (tidlig innsats)

Læring og oppvekst - BTS

- BTS: Bedre tverrfaglig samhandling
- **Laget** rundt barn og familie: jobber etter felles prinsipper
- Samhandling på tvers av tjenester og sektorer
- Systematisk samhandling
- Kommunens vedtatte Forebyggende plan
- Innsatstrappa: tidlig innsats er førende prinsipp

Barnehage

- Ny barnehage fra august 2022

Foto: Nils Petter Dale

Foto: Jannicke Norheim

Støtte til kultur 1

- Tilskudd Kulturelle fyrtårn: 500.000 (450.000)
 - 480.000 kroner – Næs Jernverksmuseum (-50.000)
 - 10.000 kroner – Stiftelsen Skjærgårdsgospel
 - 10.000 kroner – Bokbyen Tvedestrand

Støtte til kultur 2

DR01 - Driftsrapport 1		Jan/2023 - Des/2023		
		Revidert budsjett 2023		
5	• 1001125 - Tilskudd til kulturelle fyrtårn	500 000		
1	• 1001127 - Barn og unge, kor, korps mv	20 000	} Sum 213.000	
0	• 1001128 - Støtte til barn/ungdomsarbeid	15 000		
2	• 1001129 - Ungdommens kulturmonstring	10 000		
9	• 1001131 - Støtte idrett mv	55 000		
6	• 1001132 - Støtte til Nes Verk	48 000		olt idrettsforening løypemaskin
5	• 1001133 - Støtte til frivillige lag/organisasjoner	65 000		

TVEDESTRAND
KOMMUNE

INNBYGGERNES HUS:

- «Gamle Skriverstua» barnehage
- Bevilget: 100.000 kroner til drift av huset i 2024

BARN OG UNGE – noen tilbud

- Fritidsklubben
- Mekkeklubben
- Biblioteket
- Kulturskolen Øst i Agder (Gjerstad, Vegårshei, Risør, Tvedestrand)

- Badeparken
- Lag/foreninger mv.

EKSEMPEL PÅ TILTAK: Samfunn og infrastruktur

Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 - drift, Kommunedirektørens forslag	2 024	2 025	2 026	2 027
21 010 - Generelt kutt for avdeling Forvaltning og plan (062)	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
21 020 - Ferdigstille havneplan inkl. maritim undersøkelse (047)	200 000	500 000	0	0
21 030 - Drift av Badeparken, jf. k-sak 23/91, inkl. økning 0,4 årsverk fra 1.6.2024 (012)	400 000	570 000	570 000	570 000
21 030 - Nesgrenda høydebasseng vann, driftsutgifter (074)	0	60 000	60 000	60 000
21 030 - Oppfølging veiplan (013)	200 000	400 000	400 000	400 000
21 030 - Rassikring av kommunale veier (010)	250 000	250 000	0	0
21 030 - Økt stilling kommunale veier: 0,2 årsverk ingeniør fra 1.6.2024 (006)	100 000	175 000	175 000	175 000
21 030 - Økt årsverk ingeniør VA, 0,4 årsverk (005)	358 000	358 000	358 000	358 000

Læring og oppvekst

Budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 - drift, Kommunedirektørens forslag	2 024	2 025	2 026	2 027
220 - Flytte sommerferien en uke for barnehage og SFO (031)	-35 000	-35 000	-35 000	-35 000
220 - Kursing av ansatte i mestring av vold og trusler (037)	80 000	30 000	30 000	30 000
220 - Redusere åpningstid/ stenge SFO i jula og i påska (034)	-30 000	-60 000	-60 000	-60 000
220 - Redusere åpningstid/stenge barnehagene i jula og i påska (033)	-50 000	-100 000	-100 000	-100 000
Sum tiltak	-35 000	-165 000	-165 000	-165 000

HOVEDOVERSIKT- Fordeling på sektorene, netto, §5-4, 2. ledd

Endelige forslag til bevilgning til sektorene:

Beskrivelse	Regn- skap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Budsjett 2025	Budsjett 2026	Budsjett 2027
200 Kommunedirektør, stab og IKT	35 895	39 925	44 041	45 741	45 191	45 741
210 Samfunn og infrastruktur	44 188	37 956	30 347	25 093	22 444	20 845
220 Læring og oppvekst	130 659	138 143	150 912	152 172	152 172	152 172
230 Velferd, psykisk helse og habilitering	103 068	102 282	108 791	107 310	106 220	105 230
240 Helse, familie og rehabilitering	162 529	145 467	153 408	155 608	155 498	155 498
270 Kirke og trossamfunn	4 498	4 611	4 850	4 850	4 850	4 850
280 Tilleggsbevilgninger, lønnsoppgjør og premieavvik	-27 120	-23 049	-3 122	-6 252	-6 252	-6 252
Sum bevilgninger drift	453 717	445 335	489 227	484 522	480 123	478 084

FLERE FOKUS! Som bakgrunn for videre prosesser

- Gode tjenester til innbyggerne – skal ha fokus videre!
- Godt arbeidsmiljø!
- Men, tiden er samtidig inne for nedstyringer og omlegging av driften!
 - Evaluering av omorganiseringsprosessen – kutt og effektivisering (netto innsparing)
 - Det skal gjøres en evaluering av utviklings- og omstillingsprosjektets om ble iverksatt 1.1.2021. Det må forutsettes at evalueringen medfører organisatoriske endringer og innsparinger fra 2024, som økes utover 2025-2027. Disposisjonsfondet vil sannsynligvis kunne bli tømt i løpet 2024/2025 dersom en fortsetter med dagens driftsnivå.

FLERE FOKUS! Som bakgrunn for videre prosesser

- Identifisere tiltak for faktisk økonomisk nedstyring
- Innsatstrappa bærende element - konkretisering
- Ny gjennomgang av **ikke-lovpålagte** oppgaver
- Gjennomgang av **kvalitetsnivå** – «Godt nok»
- Gjennomgang av kriterier for **tildeling** av tjenester
- Identifisering av områder hvor kompetansen på **digitale verktøy** må heves – og gjennomføre dette
- Styrket **sykefraværsoppfølging**
- Økt andel **heltidsstillinger**
- Forsterket **enøk-arbeid**
- Grundig gjennomgang av **satsingsområder** i handlingsplanen (vedtatt)

TVEDESTRAND
KOMMUNE

INVESTERINGER

Slutføring av utviklingsalternativet og
deretter betydelig lavere investeringsnivå

INVESTERINGER (bruttobeløp 2024)

- Utviklingsalternativet la til grunn reduserte investeringer fra 2024
- Allikevel investeringsopplegg som innebærer en del investeringer i 2024-2027
- Barnehage på Holt (22,3 mill. kr)
- VA-investeringer:
 - Høydebasseng Nesgrenda (8,5)
 - VA-ledninger på Høyheiveien-Måneveien-Kirkekleiva (6,5)
 - Ny pumpestasjon avløp, Cederholm (2,5)
- Andre investeringer:
 - Led-veilys (2,4)
 - Skifte lysarmatur i bygg (2,0)
 - Interkommunal legevakt og øyeblikkelig hjelp-plasser (2,2 mill. kr)
 - Strannasenteret, ombygging garderober mv. (1,5)
- Div. VA-investeringer i perioden (selvkost)
- Lite rom for investeringer videre 2025-2027

Foto: Nils Petter Dale

HANDLINGSREGLER - Finansielle måltall, jf. Kommunelovens §14.2, c

Finansielle måltall	Lite handlingsrom	Moderat handlingsrom	Større handlingsrom
Netto driftsresultat korrigeret for budne driftsfond	< 2 mill. kr	2 - 8 mill. kr	> 8 mill. kr
Disposisjonsfond	< 10 mill. kr	10-25 mill. kr	> 25 mill. kr
Netto lånegjeld	> 600 mill. kr	450-600 mill. kr	< 450mill. kr
Netto finansutgifter	> 35 mill. kr	25-35 mill. kr	< 25 mill. kr

Klima og miljøutfordringer

- Klima- og miljøutfordringene vil selvsagt påvirke kommunene i årene framover. Kommunesektoren er en viktig **aktør** i klima og miljøarbeidet gjennom sine ulike **roller**, f.eks. som **planmyndighet** og ikke minst som **tjenesteyter/produsent** på mange felt
- Kommunen må regne med å ha økt fokus på sentrale områder som mer klimavennlig transport: **infrastruktur til lading av el-biler**
- **Energistyring/energisparing**, gjenvinning (varmepumpe/SD-anlegg)
- Miljøvennlige bygg og anlegg: Idrettsparken som plusshus og Tvedestrand barneskole som «passivhus-standard»
- Helhetlig klimaplanlegging og klimatilpasning – en må trolig regne med økte kostnader for å redusere kommunens miljøavtrykk

VI MÅ IKKE GLEMME AT:

- Vi lever i et av verdens beste land!
- Vi har ressurser og forutsetninger for takle utfordringer vi står i!
- Vi har levekår og velferdssystemer mesteparten av verden kan misunne oss!
- Dette setter våre utfordringer i et større perspektiv

